

Regiondirektörens rapport

7 december 2022

Innehållsförteckning

Inledning	3
Månadsrapport oktober	4
Aktuella händelser	4
Region Norrbotten i lokala medier	4
Vaccinationer covid-19	5
Information från verksamheten	5
Brist på vårdplatser	5
Division psykiatri	6
Hälsocentralerna	6
Nya arbetssätt	6
Fast läkarkontakt	7
Det nya journalsystemet FVIS Cosmic	7
Omvårdnadsprojekt	7
Nya sjukhuset i Kiruna	7
Kvinnosjukvården Kiruna	8
Folk tandvården Luleå	8
Regiongemensamt	8
God och nära vård	8
Åtgärder för att stärka regionens förmåga att behålla och anställa medarbetare.	9
Samverkan med primärkommunala aktörer	9
Forsknings- och utvecklingsdag	9
Säkerhetsarbetet.....	10
Smittskydd Norrbotten	10
Patientsäkerhet och vårdhygien	11
Patientsäkerhet.....	11
Vårdhygien	12
Analysrapporter	12
Bilagor	16

Inledning

I min rapport denna månad kan vi bland annat läsa om hög sjukfrånvaro i primärvårdens verksamheter, med långa väntetider som följd. Även vårdplatsläget vid Sunderby sjukhus uppmärksammas där lösningen presenteras som kompletterande åtgärder genom förändrade rutiner, men också ett ökat antal vårdplatser för palliativ vård. De åtgärder som görs inom kompetensförsörjningsområdet är centrala för att lyckas här.

Regionens många satsningar mot en god och nära vård vittnar om att patienterna upplever de nya arbetsätten som positiva. Nära vård-team har införts på vissa håll, och arbetsgruppen vars syfte att se över förutsättningarna för fast läkarkontakt i primärvården fortsätter med sitt uppdrag. Även Omvårdnadsprojektet inom Division Länssjukvård 2 har startat, där mer personcentrerad vård, att värna om sjuksköterskekompetens och stärka undersköterskans omvårdande roll är ledord i arbetet.

Ulf Bergman

Tf Regiondirektör

Månadsrapport oktober

Periodens resultat uppgår till 66 mnkr (- 49 mnkr) vilket är 473 mnkr sämre än budget. Den negativa budgetavvikelsen beror på att regionens samlade kapitalförvaltning minskat kraftigt i värde under året. Detta har även påverkat finansnettot som uppgår till - 742 mnkr. Verksamhetens resultat före finansnetto är positivt med 808 mnkr (746 mnkr) och 428 mnkr bättre än budget.

Verksamhetens resultat förklaras till stor del av att centrala budgetmedel för bland annat läkemedel, riks- och regionsjukvård och vårdval inte utnyttjas till fullo, samt förbättrade skatteintäkter till följd av en förbättrad skatteunderslagsprognos. I divisionerna bidrar riktade statsbidrag till förbättrade resultat. Övertid, sjukfrånvaro, inhyrd personal och ökade kostnader för återställning av vård är dock poster där kostnaderna ökar. Exempelvis ökar kostnaderna för inhyrda sjuksköterskor med 90 procent (+ 42,6 mnkr).

Regionen har per den sista oktober 6 695 anställda varav 6 176 tillsvidareanställda och 519 vikarier och tillfälligt anställda. Sedan september har antalet tillsvidareanställda i regionen ökat med 14 personer, samtidigt som antalet vikarier och tillfälligt anställda har minskat med 2 personer.

Den totala arbetade tiden inklusive övertid är till och med oktober månad 2,4 procent lägre än samma period föregående år. Antalet arbetade timmar för inhyrd arbetskraft motsvarar en ökning med 43 procent jämfört med samma period föregående år. Extratiden har totalt ökat 8,9 procent jämfört med samma period föregående år. Snittet för övertiden under 2022 har ökat mest, 20,2 procent, medan fyllnadstiden har en marginell ökning. Ökningen av övertid kan till stor del förklaras på grund av en ökad belastning på personalen i vården till följd av färre anställda.

Sjukfrånvaron ackumulerat till och med oktober är 6,8 procent. Det innebär att sjukfrånvaron höjts 1,06 procentenheter jämfört med samma period 2021 då sjukfrånvaron var 5,74 procent. Kvinnor i regionen har fortsatt högre sjukfrånvaro än männen.

Antalet besök har ökat med 3,7 procent jämfört med föregående år. Den totala ökningen är 36 957 besök. Antalet Distansbesök har minskat med 7,5 procent (13 198 besök).

För mer information se bilaga 1 Månadsrapport oktober 2022

Aktuella händelser

Region Norrbotten i lokala medier

Region Norrbottens upphandling av ögonsjukvård har lyfts vid flera tillfällen. Det handlar om att privata vårdgivare i länet är missnöjda med upphandlingen och tycker att det vore bättre för patienterna att samarbeta direkt med lokala kliniker så att patienter slipper resa. Regionens hållning i frågan

är att det finns en lag om offentlig upphandling som tydligt klargör att inga fördelar får ges baserat på en leverantörs geografiska placering och att vi följer den lagstiftningen.

Det ansträngda läget på Sunderby sjukhus i allmänhet och akutmottagningen i synnerhet fortsätter att uppmärksammas. Region Norrbottens nya satsning på akutvårdsplatser blir omskrivet. En svårighet i kommunikationen är att akutmottagningen ofta målas ut som ett problemområde på sjukhuset gällande vårdplatser, men i själva verket är akutmottagningen inte en vårdplatsbärande enhet utan bara en plats på sjukhuset där den allmänna vårdplatsbristen märks tydligt.

Att avtalet med Luleå kommun angående ambulansverksamheten placering är klart har också fått uppmärksamhet och då i positiva ordalag.

Vaccinationer covid-19

I slutet av vecka 45 har totalt 671 827 doser vaccin mot covid-19 nått målgruppen i Norrbotten. Intresset för att vaccinera sig mot covid-19 har minskat bland de äldre. Från och med den 8 november vaccinerar regionen även mot säsongsinfluensa och förhoppningen är att fler av de äldre då också passar på att vaccinera sig mot covid-19. Variantanpassade vaccin mot omikron BA4/5 från Pfizer används sedan tidigare för påfyllnadsdos och från och med vecka 47 finns även Spikevax Modernas BA4/5 anpassade vaccin tillgängligt.

Information från verksamheten

Brist på vårdplatser

Det långvarigt största problemet inom verksamheterna i Länssjukvård 1 är bristen på bemannade vårdplatser. Situationen påverkar samtliga sjukhus i länet. Läget är fortsatt ansträngt och skapar regelbundet återkommande patient- och personalsäkerhetsrisker. Intensiva åtgärder pågår för att förbättra situationen.

Slutenvårdsplatserna i glesbygd är tungt belastade med svårt sjuka patienter och vårdplatsbristen på sjukhusen påverkar vårdtyngden bland de ineliggande patienterna. Sammantaget krävs en högre bemanning för att hantera patientgruppen. Av verksamheterna uppmärksammas att patienterna blir liggande längre, varav det finns behov av att rehabiliterande insatser från sjukhusen även för de allmänmedicinska vårdplatserna.

Inom akut omhändertagande planerar Sunderby sjukhus för att förstärka akutmottagningen med akutvårdsplatser. Avsedd lokal är i det närmaste färdigställd och utrustad, och rekrytering av personal pågår. Inom VO internmedicin pågår arbete för att utöka antalet palliativa slutenvårdsplatser i Sunderbyn. En processledare har utsetts och nu pågår planering vad gäller lokaler och strategier för bemanning. I uppdraget ligger också att öppna avdelning för utskrivningsklara patienter. Arbetet pågår med omvärldsanalys, utredning och behovsinventering inför uppstart.

Barn-och ungdomspsykiatri planerar inom ramen för nära vård uppstart av hemjour-team med målet att utföra akuta bedömningar i hemmet samt erbjuda akuta uppföljande insatser på rätt vårdnivå. På det sättet styrs vården mot öppnare vårdformer.

Ambulanssjukvården Luleå har påbörjat arbetet med att genomföra flytt av verksamheten till Luleå Kommuns lokaler enligt nyligt upprättat gemensamt avtal.

Samtliga verksamhetsområden i länssjukvård 1 arbetar med sina VO-planer för 2023, och har genomfört VO-dialoger med divisionschefen. Verksamheterna har också påbörjat sitt planeringsarbete inför sommaren 2023.

Division psykiatri

Hösten 2022 samlades cheferna i division psykiatri för två intensiva planeringsdagar med fokus på de utmaningar som divisionen har. I verksamhetsplanerna för 2023 är utgångspunkten att tillmötesgå de identifierade behov som patientgrupperna har och att arbeta riktat med att minska personalens höga sjukfrånvaro. Målsättningen är att öka tillgängligheten, minska det ekonomiska underskott som råder och även skapa en bättre arbetsmiljö.

Från samtliga verksamheter beskrivs fortsatt stora överbeläggningstal och även hög vårdtyngd. I Norrbotten döms fortsättningsvis en ökande andel patienter till rättspsykiatrisk vård, vilket medför platsbrist även i denna verksamhet.

Rättspsykiatrins lokaler är på många håll i länet inte anpassade till ökande hot- och våldssituationer, men möter även andra utmaningar. Lokalen i kvarteret Pelikanen Luleå är inte lämplig att bedriva verksamhet i och utryms under hösten-vintern 2022. Lokalen där rättspsykiatri bedriver sin verksamhet i Piteå har bland annat räddningstjänsten lagt ett brandföreläggande. Samtliga verksamheter arbetar med systematiskt arbetsmiljöarbete kontinuerligt, utöver det pågår ett mer omfattande arbetsmiljöarbete vid psykiatri Gällivare.

Hälsocentralerna

Rekrytering av personal till hälsocentralen Lärkan i Boden är genomförd, och planeringen fortgår. Renovering och förändring av nuvarande lokaler är påbörjade. Verksamheten inväntar besked om när arbetet med lokalerna ska vara färdigställt för att kunna öppna hälsocentralen och påbörja listningen. Arbetet med att rekrytera personal till jourcentralerna i Boden och Luleå har fördröjts då sökande saknas.

God och nära vård

Nära vård-team har införts inom modellområde Östra Norrbotten, och initiala rapporter visar att de nya arbetssätten uppskattas av patienterna. I december blir även appen ”Ung i Norr”, ungdomsmottagningens onlinetjänst, tillgänglig för Norrbottens ungdomar.

Fast läkarkontakt

En lokal arbetsgrupp inom Lokalt programområde Primärvård (LPO) har uppdrag att se över frågan om fast läkarkontakt. Arbetsgruppens syfte är att beskriva primärvårdens uppdrag och verksamhet som den ser ut idag, för att sedan redovisa vad som krävs för att nå presenterad målbild.

Det nya journalsystemet FVIS Cosmic

Under 2024 kommer Region Norrbotten och ytterligare åtta regioner byta ut journalsystemet VAS till Cosmic. Det är regionens bedömning att vi nu behöver bygga en stabil stödorganisation inför införandet. Samtliga verksamhetsområden i länssjukvård 1 arbetar med förberedelser inför införandet, där utbildare i FVIS är utsedda och i sin tur gå utbildning via Cambio. Projektet kommer successivt att involvera fler verksamheter och fokus ligger just nu på arbetet med utveckling av tekniska integrationer för att säkerställa funktionalitet inför planerad start under våren 2024.

Ett nytt delprojekt håller på att etableras med målsättningen att kunna stödja vårdens verksamheter inför, under och efter införandet av Cosmic. I mitten av januari ansluter Fredrik Nilsson som ny huvudprojektledare för projektet och rekrytering av projektledare för det verksamhetsnära delprojektet pågår.

Omfattningen och betydelsen av det pågående och planerade arbetet medför också att övriga utvecklingsbehov, som förutsätter medverkan och stöd från regionens IT/MT-verksamhet, kommer att behöva prövas utifrån definierade kriterier. Arbetet med införandet av Cosmic måste nu prioriteras för att säkerställa ett framgångsrikt genomförande.

Omvårdnadsprojekt

Under hösten har Allmänkirurgi/Urologkliniken inom Division Länssjukvård 2 startat Omvårdnadsprojektet. Syftet är att jobba mot personcentrerad vård och att stärka och värna om sjuksköterskekompetens, systematik och vetenskaplig bedömning samt stärka undersköterskans omvårdande roll. Genom att införa detta arbetssätt vill kliniken stärka arbetsmiljön och skapa en attraktivare arbetsplats som kommer underlätta framtida rekrytering.

Nya sjukhuset i Kiruna

Arbetet med förstudien rörande vårdens verksamhetsinnehåll och hur dessa ska sitta ihop i det nya sjukhuset i Kiruna fortgår enligt plan. Samtliga förstudier rörande verksamhet skall vara färdigställda 30 september 2023. Huvudfokus i arbetet med förstudierna är verksamhetsinnehållet, hur funktionerna ska sitta ihop i förhållande till varandra och vilka ytor som funktionerna betingar. Detta för att ge bästa möjliga flöde ur ett patientperspektiv.

Lokaliseringen av sjukhuset är av stor vikt för regionen ur ett flertal aspekter. Val av placering påverkar såväl bygg- som driftskostnaderna, men även tillgängligheten via akuta transporter och kostnaderna för att införa en helikopterplatta.

Förhandlingarna med LKAB fortgår, och har tagit goda steg framåt. I skrivande stund förbereds det tredje förhandlingstillfället.

Kvinnosjukvården Kiruna

Det finns i dagsläget stora svårigheter att bemanna gynmottagningen i Kiruna med läkare. Under november och december har läkarmottagning endast kunnat planeras enstaka dagar. Det är svårt att få svar på avrop med den kompetens som krävs för att bemanna mottagningen enligt uppdrag. Verksamheten har även sett över möjligheten att bemanna med egen personal från kusten men inte lyckats hitta någon med rätt kompetens som går att avvara.

Folktandvården Luleå

Den 1 september startade Folktandvården i Luleå en digital ingång för sina patienter. Patienterna kan när de ringer någon av Luleås tandvårdskliniker välja att chatta istället för att bli uppringda. Målet är att förbättra tillgängligheten och säkra att patienter med störst akut behov av tandvård prioriteras.

Från starten fram till 27 november har 652 digitala besök genomförts där patienterna har lämnat ett medelbetyg på 4,7 av 5. Verksamheten uppger flera fördelar med det nya arbetssättet; så som att kunna hantera flera ärenden samtidigt, välja ärenden efter prioritet samt konsultera kollegor innan återkoppling till patient sker.

Piloten pågår till februari 2023 och därefter ska en utvärdering ske utifrån uppsatta effektmål.

Regiongemensamt

God och nära vård

I dialog med Norrbottens kommuner har en utstående fråga från år 2021 om finansiering av utvecklingsåtgärder vad gäller psykisk hälsa lösts ut. Frågeställningen baserades på socialstyrelsens överenskommelse med Sveriges regioner och kommuner där man stipulerar att det krävs utveckling och erfarenhetsutbyte samt analys av framgångs faktorer och hinder med särskilt fokus på samverkan och stöd för arbete och sysselsättning mellan kommuner och regioner. Frågeställningen *Ett potentiellt hinder för samverkan inom områdena Nära vård och psykisk hälsa* har därmed undanröjts.

Planeringen för att på olika sätt stärka regionens förmåga att arbeta med omställningen till nära vård pågår. Inom ramen för utvecklingskansliet Nära vård kommer länsdelssamordnare anställas med syfte att bland annat stärka den lokala samverkan. Samtliga stora vårddivisioner ska även anställa biträdande divisionschefer med syfte att stärka förändringsledningen.

Ett 20-tal gemensamma flödeskartläggningar pågår i länet vilket bidrar till att komma till konkret handling i görandet av nära vård mellan regionen och länets kommuner. Arbetsprocessen är indelad i tre steg; journalgranskning, analys och förslag till förbättrade arbetssätt utifrån patientens fokus.

Efter beslut från berörda chefer ska förändrade arbetssätt implementeras i verksamheterna. Systemet för kunskapsstyrning kopplas samman i flödesanalysen och bästa kända arbetssätt tas i beaktande när förbättrade arbetsprocesser implementeras.

Att arbeta med gemensamma flödeskartläggningar har varit ett bra sätt att komma framåt i samverkan och innebär också att medarbetarnas drivkrafter tas tillvara på ett bra sätt i omställningen till nära vård.

Åtgärder för att stärka regionens förmåga att behålla och anställa medarbetare

HR-enheten samarbetar sedan tidigare med vårddivisionerna för att verkställa beslut som på olika sätt ska stärka regionens förmåga att kompetensförsörja vårdverksamheten. En mängd olika åtgärder ska vidtas på en regionövergripande nivå; så som förmåner, arbetstidsmodeller, ökat rekryteringsstöd och ökade mandat samt bättre förutsättningar för linjeorganisationen. Även den pågående omställningen till tillitsbaserat ledarskap är en del i detta.

Därutöver planeras riktade åtgärder mot särskilda områden. Vad gäller personal- och vårdplatsbristen på Sunderby sjukhus pågår planeringsarbetet inför de strukturella vårdplatsåtgärder som beslutats. Bedömningen är att strukturförändringar ska underlätta vid nyrekrytering till sjukhuset och att regionen på så sätt kan öka antalet vårdplatser.

Det bedöms även finnas behov av särskilda aktiviteter riktade mot Gällivare sjukhus. Dialog förs med chefer och medarbetare om vilka åtgärder som bör vidtas. Jonas Thörnqvist, före detta divisionschef vid Länsjukvård 1, har av regiondirektören utsetts till att samordna divisionernas arbete inom kompetensförsörjningsområdet.

Samverkan med primärkommunala aktörer

Mötena mellan regiondirektör och Norrbottens kommundirektörer har återupptagits efter att legat i träda en period vilket bedöms som positivt för kommande samverkan.

Forsknings- och utvecklingsdag

Den 24 november hölls 2022-års FoU-dag i konferenscentrum i Sunderbyn. Enheten för forskning och utbildning arrangerar dagen som syftar till att ge regionens forskare och doktorander möjlighet att presentera sin forskning, men också att samverka med andra forskare och forskningsintresserade medarbetare inom Region Norrbotten.

Dagen kunde äntligen hållas som en fysisk träff i aulan på Sunderby sjukhus, med möjlighet till deltagande via länk. Ett 30-tal personer deltog på plats och ett flertal var med via länk under dagen.

Dagen inleddes av Pia Näsfall, regionens Hälso- och sjukvårdsdirektör. Där- efter hölls 16 muntliga presentationer av regionens forskare och doktorander. Presentationerna visade på bredden av den forskning som bedrivs inom re- gionen som exempelvis allergier, stroke, smärtrehabilitering, diabetes, hjärt- kärlsjukdom, astma och KOL, psykiatrisk sjukdom, tandvård, covid-19 och åldrande.

Det fanns även en posterutställning som deltagarna gavs möjlighet att ta del av under lunchen och fikapauserna. Förutom presentationer av regionens forskare hade David Keros, regionens dataskyddsombud, tillsammans med medarbetare från FoU en presentation kring lagring av forskningsdata.

Dagen avslutades med att Stefan Söderberg, kardiolog och professor vid Umeå universitet, föreläste om MONICA – en viktig infrastruktur för forsk- ning i norra Sverige. MONICA-studien är ett långårigt forskningssamarbete kring hjärt- och kärlsjukdom, mellan Region Norrbotten, Region Västerbot- ten och Umeå universitet och uppvisar genomgående goda resultat.

Johanna Törmä, enhetschef för forskning och utbildning, avslutade dagen och påminde om Norrskenskonferensen som äger rum den 14-15 september 2023 i Luleå, där forskning i hela norra sjukvårdsregionen kommer att lyftas fram.

Säkerhetsarbetet

Säkerhetsenheten har på uppdrag av regiondirektören tagit fram förslag på åtgärder för att öka regionens robusthet vid samhällsstörningar. Bland annat har förslag på justering av organisationen för Tjänsteman i beredskap samt Regional- och Lokal krisledning tagits fram.

Regionen kommer att rekrytera en ny medarbetare som ska jobba med bered- skaps- och övningsplanering i syfte att öka regionens förmåga vid samhälls- störningar.

Inför EU-kommissionens besök i Kiruna i januari arbetar Säkerhetsenheten tillsammans med Division Länssjukvård 1 med att säkra hälso- och sjukvår- dens beredskap.

Smittskydd Norrbotten

Smittskydd Norrbottens arbete fortsätter att ha ett visst fokus på covid-19- pandemin. Smittspridningen av covid-19 i Norrbotten är fortsatt hög men har legat på en stabil nivå sedan sommaren 2022. Belastningen på vården får an- ses måttlig. Från nationell nivå förväntas vissa förändringar i provtagnings- rekommendationerna komma och även nationell styrning kring fortsatt vac- cinationskampanj. Rekommenderade smittskyddsåtgärder i vården kan också komma att förändras.

Smittskyddsläget i Norrbotten i övrigt får anses som gott men det finns tecken på att både årets influensasäsong och RS-virus (RSV) kan bli lite be-

svärligare än under prepandemiska säsonger. Informations- och vaccinationskampanjer planeras. Kring RSV planeras en informationskampanj tillsammans med barnhälsovården.

Samverkan med Region Norrbotten fortsätter gällande vaccinationskampanjerna mot influensa, pneumokocker, covid-19 och kikhosta till gravida.

Uppdatering av länets Epidemiplan pågår och samverkan med Regionens säkerhetssamordning kommer att ske.

Viktigt är att vårdgivare i länet, både i region och kommun, tar vara på de erfarenheter som gjorts under pandemin avseende vårdhygieniska rutiner. Inte bara de med syfte att minska spridningen av luftvägsinfektioner, utan även åtgärder för minskning av spridning av antibiotikaresistenta bakteriestammar, tarmsmitta samt ökade kunskaper kring livsmedelshygien.

Patientsäkerhet och vårdhygien

Patientsäkerhet

Trycksår

Den 3 november publicerade Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) resultatet från höstens nationella trycksårsmätning som genomfördes vecka 37. Resultatet visar att andelen trycksår i Norrbotten minskat med 3 procent från föregående år och nu uppgår till 19,2 procent. Riksgenomsnittet är 14 procent och Norrbotten tillhör de fyra regioner med högst andel trycksår. De sjukhusförvärvade trycksåren har ökat från föregående år (2021) från 15,7 procent till 18,5 procent (2022). Norrbotten har den högsta andelen riskpatienter och näst högst andel sjukhusförvärvade trycksår i riket.

Lex Maria och händelseanalyser

Enligt patientsäkerhetslagen ska utredning och lex Maria anmälan göras skyndsamt efter att en allvarlig vårdhändelse inträffat. Till och med november 2022 har 37 lex Maria anmälningar lämnats in till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Medelhandläggningstid från lex Maria kännedom till anmälan är cirka åtta månader.

Totalt har IVO begärt kompletteringar på inskickade anmälningar/utredningar i 18 ärenden 2022, varav tio kompletteringar kommit under/efter sommaren. För närvarande finns 17 lex Maria ärenden som ännu inte är utredda och anmälda. Just nu pågår en enkätuppföljning av vidtagna åtgärder för de lex Maria ärenden där beslut kommit andra halvåret 2021.

Aktuella tillsynsärenden

Regionen väntar på beslut/svar från IVO i flera pågående tillsynsärenden:

- Två tillsynsärenden är riktade mot Obstetrik/Gynekologi. Ett av tillsynsärendena är en nationell tillsyn där IVO granskar den ansträngda och belastade situationen inom förlossningsvården, både vad gäller kompetens

och vårdplatser. I det andra tillsynsärendet har IVO valt att granska om vårdgivaren kan säkerställa att kraven på god vård uppfylls för patienter som är inskrivna på förlossningsavdelningen men vårdas på patienthotellet.

- IVO granskar på uppdrag av regeringen den katastrofmedicinska beredskapen på nationell nivå. Nu följer IVO upp beredskapen på regionnivå.
- Regionen väntar på svar/beslut gällande patientsäkerheten för patienter som ligger på akutmottagningen i väntan på vårdplats.

Ett nytt tillsynsärende som riktas mot dialysen/njurmottagningen har inkommit i början på november. Det har framkommit uppgifter om att vårdgivaren har överlämnat arbetsuppgifter avsedda för sjuksköterskor till personal utan legitimation, vilket påverkat patientsäkerheten och inneburit att patienter behövt åka till andra orter i Norrbotten för att få dialysbehandling. Ett svar till IVO ska lämnas in senast den 2 december.

Avvikelser som handlar om vårdplatsbrist

Som en direkt åtgärd kopplat till IVOs pågående tillsynsärende av vårdplatser och liggtider på akutmottagningarna har regionen anpassat avvikelsehanteringssystemet. Regionen säkerställer att upprättade avvikelser som handlar om vårdplatsbrist kommer att följas upp. Under 2021 hittades totalt 92 avvikelser som handlade om patientsäkerhetsrisker, tillbud och/eller vårdskador relaterat till vårdplatsbrist. Hittills har 190 avvikelser registrerats för 2022. Cirka 10 procent av avvikelserna är handlagda som vårdskada och har granskats av en chefläkare med lex Maria-ansvar för att se om några ärenden kan komma att utmynna i en anmälan.

Vårdhygien

Följsamhet till hygienrutinerna och klädreglerna

När det gäller följsamheten till de basala hygienrutinerna och klädreglerna (BHK) visar den senaste månadsmätningen på en genomsnittlig följsamhet för regionen på 74 procent, vilket är ungefär samma värde som för tidigare mätningar under året samt för samma period föregående år. Andelen mätande enheter ligger på 75 procent (103 enheter) och vid en jämförelse ses en ökning från samma period föregående år, då det var 65 procent mätande enheter (90 enheter).

Analysrapporter

Avrapportering av uppdrag enligt analysplan

Regionen fastställer årligen en analysplan som beskriver de analyser som ledningen valt att prioritera under året. Analyserna är ett komplement till den löpande uppföljningsverksamheten och ska fokusera på strategiskt prioriterade analysområden. Merparten av analyserna genomförs internt av regionen, men externa uppdragstagare kan anlitas vid behov.

Gasellföretag i Norrbotten

Analysen är en del av 2021 års analysplan. Fokus ligger på gasellföretag i Norrbotten. Gasellföretag är ett begrepp som introducerades av David Birch (1979, 1987) med avseende på snabbväxande företag, som enligt Birch skapade flest nya arbetstillfällen i den amerikanska ekonomin. Sedan år 2000 utser tidningen Dagens Industri årligen de mest snabbväxande företagen i Sverige till gaseller, om de uppfyller en serie kriterier.

I 2020 års rankning kvalade 24 företag i Norrbotten in som gaseller. För att öka kunskapen om snabbväxande företag i Norrbotten har en rapport om gasellföretag beställts inom projektet Regional förnyelse. Projektet drivs gemensamt av Region Norrbotten, Länsstyrelsen i Norrbotten och Luleå tekniska universitet.

Målen med rapporten är att få en ökad kvalitativ förståelse för vad gasellföretagen har gjort för att bli snabbväxande företag, dra generella lärdomar kopplat till företagets utveckling och förutsättningar som har relevans för regionalt tillväxtfrämjande arbete, samt att skapa ett aktuellt och gemensamt kunskaps- och diskussionsunderlag kring gasellföretagen. Rapporten ska också tydliggöra var Norrbottens gasellföretag finns i förhållande till globala värdekedjor.

Sammanfattande slutsatser

En slutsats är att sammansättningen av gasellföretag i Norrbotten motbevisar en rad av de myter som finns kring tillväxtföretag, i första hand att de enbart är unga, små high-techbolag. Det genomsnittliga gasellföretaget i Norrbotten år 2020 var ett 17 år gammalt bolag inom bygg- och anläggningsbranschen med 39 anställda.

Vidare undersöker rapporten också gasellföretagens geografi i Norrbotten. Tendensen är att flest gasellföretag förekommer där befolkningskoncentrationerna är som störst i regionen. Sedan 2014 är det framför allt Luleå, Piteå och Gällivare som konsekvent har genererat tillväxtföretag. Ett flertal företag är också gaseller flera år i rad.

Ytterligare en slutsats är att investeringsprojekt inom byggnation och infrastruktur, samt den naturresursbaserade industrins efterfrågan på insatsvaror och tjänster, är viktiga tillväxtförutsättningar för flertalet gasellföretag i Norrbotten. Med det sagt inkluderar undersökningen också flera företag som verkar på nationella och internationella marknader samt inom helt andra branscher.

Gemensamt för de flesta gasellföretag som ingår i undersökningen är att företagsledarna ser på den egna personalen som en viktig framgångsfaktor, samt att de på olika sätt framhåller att en fungerande kompetensförsörjning är en viktig tillväxtförutsättning. Svårigheter att rekrytera utgör också det mest betydande tillväxthindret som företagsledarna säger sig ha upplevt. Detta resultat är i linje med tidigare undersökningar av tillväxtförutsättningar

i regionen (t.ex. Tillväxtverket, 2020; Örtqvist, 2018) och vittnar om betydelsen av ett fortsatt fokus på kompetensförsörjningsfrågan inom det regionala utvecklingsarbetet.

Ett annat exempel på tillväxthinder inkluderar höga fraktkostnader p.g.a. lokalisering i Norrbottens glesbygd, vilket det s.k. transportbidraget avser kompensera för. Här är det relevant att nämna att Tillväxtverket har i uppdrag att genomföra en förnyad analys av merkostnader för transport av varor för företag lokaliserade inom stödområdet, som ska redovisas senast den 30 november 2022 enligt myndighetens regleringsbrev¹.

Andra tillväxthinder är på olika sätt kopplade till regelverk och myndighetsprocesser som kan begränsa flexibilitet att anställa samt hastigheten i beslut. Några företag nämner finansiering som ett hinder, men har trots detta lyckats växa. Det är däremot viktigt att påpeka att undersökningen inte kan komma med några påståenden om i vilken utsträckning det finns företag med potentiellt lönsamma affärsidéer som inte lyckas växa på grund av brist på kapital.

Ytterligare en slutsats är att många gasellföretag ser med optimism på framtiden och har fortsatta tillväxtambitioner, men fungerande kompetensförsörjning är en viktig förutsättning. Den gröna omställningen och de investeringsprojekt som aktualiseras förväntas leda till att marknaden växer. De företag som inte ingår i berörda värdesystem uttrycker istället ambitioner att fortsätta växa genom att t.ex. utveckla nya produkter och affärsområden.

En övergripande slutsats är att entreprenöriell kunskap och en kultur som främjar entreprenörskap, risktagande och innovation är viktig och bör stimuleras på olika sätt. Respondenter från s.k. ”företagarfamiljer” har sett entreprenörskap som något naturligt att vilja ägna sig åt och har haft tillgång till entreprenöriellt kunnande genom nära familjeband. Andra respondenter har arbetat inom större bolag och utvecklat kompetens kring marknader och teknologier vilket har hjälpt dem att identifiera orealiserade affärsmöjligheter, som de valt att förverkliga genom att starta nya företag.

I vissa fall har respondenterna upplevt att de stora företagen inte prioriterat möjligheter i Norrbotten. Genom att på olika sätt främja entreprenörskap och entreprenöriella förmågor ökar möjligheten att fler orealiserade möjligheter upptäcks och utforskas genom nya företag. Få av dessa kommer att bli gasellföretag och en del satsningar kommer att misslyckas, men genom att fler affärsidéer testas och förfinas sker ett lärande inom det entreprenöriella ekosystemet som på sikt kan leda till att den regionala ekonomin både växer och diversifieras.

Länstransportplan 2022–2033

---

¹ Se: <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=21558>

Social konsekvensanalys

Region Norrbotten har som regionalt utvecklingsansvarig uppdraget att upprätta en länstransportplan. Denna syftar till att planera och prioritera investeringar i transportsystemet i Norrbottens län under planperioden 2022-2033.

Länstransportplanen anger den strategiska inriktningen för länets transportinfrastruktur för kommande 12-årsperiod och ska vara trafikslagsövergripande. Planen revideras vart fjärde år för att kunna möta förändrade behov och samhällsstrukturer samt färdigställande av objekt.

Regionen ansvarar för att kartlägga brister och behov i länets transportsystem samt planera och prioritera åtgärder. Trafikverket ansvarar för att genomföra prioriterade åtgärder i länstransportplanen. I syfte att skapa ett bredare beslutsunderlag har regionen valt att genomföra en social konsekvensanalys. Att lyfta sociala perspektiv i transportplaneringen handlar sammanfattningsvis om att kartlägga och analysera:

- Olika gruppers tillgång till infrastruktur, kollektivtrafik och målpunkter
- Konsekvenser för olika grupper av beslut kopplade till transportplanering
- Olika gruppers möjlighet att delta i och påverka planeringsprocesser kopplade till transportplanering
- Underlätta för möten mellan människor och stödja ett aktivt liv

Det har fastställts att transportplanering har stor potential att bidra positivt till de aspekter av social hållbarhet som analyserats i denna rapport.

Sammanfattande slutsatser

Länstransportplanen har i sin syftesbeskrivning, målformulering och målbeskrivning höga ambitioner att bidra till en positiv utveckling för både globala, nationella, regionala och nationella mål. Vad som redan konstaterats i länstransportplanen och som vidare bekräftas i denna rapport är att det finns ett antal anledningar till att transportplaneringens potential inte tillvaratas.

När det kommer till att beskriva hur planen ska bidra till att vara välkommande, skapa hållbar tillgänglighet, ha en välfungerande kompetensförsörjning och vara både innovativt och konkurrenskraftigt så bedöms viktiga perspektiv saknas. Det rekommenderas starkt att arbetsprocessen med framtagandet av nästa länstransportplan tydligare lyfter fram dessa för att synliggöra att vissa behov behöver prioriteras mer än andra.

En av den allra viktigaste utmaningen kopplar till den, i relation till dokumenterat behov, mycket begränsade medelstildelningen. Även om medelstildelningen till största del är en konsekvens av tidigare prioriteringar kvarstår faktumet att det knappa ekonomiska utrymmet sätter ramarna för vilka ambitioner som är möjliga att genomföra. Det är därför rimligt att anta att nödvändiga ambitioner uteblir som en följd av detta.

Regionfullmäktige beslutade 2022-10-12 att fastställa regional plan för transportinfrastruktur, länstransportplan Norrbottens län 2023-2033 och att nästa uppdatering av länstransportplanen ska innehålla en jämställdhetsanalys.

Bilagor

1. Månadsrapport oktober 2022
2. Gasellföretag i Norrbotten
3. Länstransportplan 2022-2023 – Social konsekvensanalys